

Täysistunto

Tiistai 5.5.2026 klo 14.00—21.39

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 74/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Rantanen esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.03 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kotoutumispolitiikan lähtökohta on selkeä. Kotoutuminen perustuu kielen oppimiseen, työnteeseen sekä suomalaisen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen.

Lakiesityksellä selkeytetään kotoutumisen tavoitteita ja vahvistetaan maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan. Painopistettä siirretään tulijan oikeuksia painottavasta järjestelmästä tulijan velvollisuuksia ja omaa vastuuta painottavaan järjestelmään.

Tulijan vastuuta ja velvollisuuksia lisättäisiin läpileikkaavasti muun muassa siten, että maahanmuuttajalla olisi velvollisuus edistää kotoutumistaan ja työllistymistään ja hänen olisi hakeuduttava ja osallistuttava kotoutumislaisissa tarkoitettuihin palveluihin. Kotoutumislakiin lisättäisiin velvollisuus osallistua osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin. Kansainvälistä suojelua saaville laadittaisiin jatkossa kotoutumissuunnitelma, jossa pitäisi myös sopia alkuvaiheen kotoutumispalveluihin osallistumisesta. Muutosten tavoitteena olisi lisätä kotoutumisen velvoittavuutta sekä entisestään nopeuttaa kotoutumisprosessin alkuvaihetta ja ohjautumista kotoutumista edistäviin palveluihin.

Jos maahanmuuttaja ei esimerkiksi noudata suunnitelmaansa ja osallistu sovittuun koulutukseen, voidaan työttömyysetuutta rajoittaa tai toimeentulotukea alentaa. Maahanmuuttajan velvollisuuksien laiminlyöminen seurauksesta etuuksiin säädetään niitä koskevassa lainsäädännössä.

Perustavanlaatuinen muutos on se, että kun nykyään kotoutumisen edistämällä tarkoitetaan muun muassa maahanmuuttajan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämisen tukemista ja yhteiskunnan vastaanottavuuden edistämistä, jatkossa kotoutumisen edistäminen tarkoittaisi muun muassa kielitaidon, työelämävalmiuksien sekä muun työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavan osaamisen tukemista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

Kotoutumiskoulutuksen rahoitus siirtyisi nykyisen kolmen kanavan sijasta yhteen kanaan. Tämä perustuu hallitusohjelmaan. Työnhakijoina olevien kotoutuja-asiakkaiden kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen järjestämisvastuu olisi jatkossa kuntien työvoimaviranomaisilla, jotka järjestäisivät koulutuksia työvoimakoulutuksena. Tälläkin on tarkoitus tukea nimenomaan työllisyyttä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva vapaan sivistystyön, kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen ohjaus- ja valtionosuusjärjestelmä purettaisiin lukuun ottamatta viittomakieliseen kotoutumiskoulutukseen kohdistuvaa rahoitusta. Kotoutumiskoulutuksen osalta rahoitus poistettaisiin, ja lukutaitokoulutuksen osalta rahoitus siirrettäisiin valtiovarainministeriöön osaksi työvoimapalveluiden rahoitusta kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen.

Vaikka vapaan sivistystyön oppilaitokset eivät jatkossa saisi suoraa valtion rahoitusta kotoutumis- tai lukutaitokoulutusten toteuttamiseen, ne voisivat jatkossa toteuttaa koulutuksia joko kunnan omana oppilaitoksena tai osallistumalla työvoimaviranomaisen tekemään kilpailutukseen. Lisäksi vapaan sivistystyön toimijoille myönnettäisiin määräaikaista siirtymäajan rahoitusta kahden vuoden ajaksi.

Tällä esityksellä toteutettaisiin kotoutumisen edistämisen rahoitukseen päätettyjä säästöjä yhteensä noin 47 miljoonaa. Säästöt perustuvat ensinnäkin hallitusohjelmaan, jonka mukaisesti kotoutumiskoulutukseen kohdistuu 15 miljoonan euron säästöt. Lisäksi esityksessä toteutetaan syksyllä 25 budjettiriihessä päätetty 30 miljoonan euron säästö sekä keväällä 24 julkisen talouden suunnitelmassa sovittu 1,8 miljoonan euron säästö. Säästöt toteutettaisiin purkamalla kotoutumiskoulutuksen valtion päällekkäistä rahoitusta. Lisäksi alennettaisiin kunnille ja hyvinvointialueille maksettavan laskennallisen korvauksen tasoa, tehtäisiin norminpurkoa, vähennettäisiin kunnan tehtäviä ja tehtäisiin muutoksia kotoutumislain mukaisten kustannusten korvaamiseen.

Hallitus on tehnyt jo aiemmin tällä hallituskaudella kotoutumislakiin muutoksia, joilla on lisätty maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan. Velvoittavuutta on lisätty kotoutumispalveluiden lisäksi etuusjärjestelmään, mistä mainittakoon tuleva kotihoidon tuen Norjan malli, kotoutumistuki, toimeentulotuen uudistaminen sekä muut etuusjärjestelmään tehdyt muutokset. Lisäksi kotoutumista edellytetään esimerkiksi pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden saamiseksi. Nämä uudistukset yhdessä muodostavat kokonaisuuden, jolla hallitus on lisännyt ja lisää kotoutumisen velvoittavuutta tavoitteena koulutusasteen ja työllisyyden lisääminen ja sosiaaliturvariippuvuuden vähentäminen.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen sisältämien lakiehdotusten esitetään tulevan voimaan 1.1.27. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Nyt näyttää, että halutaan debattikeskustelu, ja kaikki he, jotka haluavat tästä aiheesta käydä debattia, nousevat nyt seisomaan ja painavat V-painiketta. Katsotaan sieltä sitten. — Otetaan vaikka edustaja Aittakumpu.

16.08 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisten linja maahanmuuttopolitiikassa on hyvin selvä. Kotoutumisen tulee olla maahanmuuttajan, ei suomalaisen veronmaksajan, vastuulla. Suomen maahanmuuttopolitiikassa on ollut monia asioita pielessä. Nyt suuntaa on perussuomalaisten johdolla muutettu. Kotoutumisen onnistumista ei enää mitata esimerkiksi sillä, kuinka monta kurssia, hanketta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

tai seminaaria on järjestetty. Kotoutumisen onnistumista ei mitata myöskään sillä, kuinka monta monikulttuurisuuskoordinaattoria tai maahanmuuttoasiantuntijaa verorahoilla on palkattu.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt rakennamme sellaista yhteiskuntaa, joka kannustaa osallistumaan, tekemään töitä ja ottamaan vastuuta omasta elämästään. Siihen tämänkin hallituksen esitys tähtää, ja tämä on oikeanlainen linja. Se on oikeaa kotoutumista, että kun ihminen tulee Suomeen, hän menee töihin, hän oppii suomen kielen ja hän elättää itsensä ja mahdollisen perheensä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Eskelinen.

16.09 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On sinänsä kannatettavaa, että maahanmuuttajakoulutusta tehostetaan ja kotouttamista tehostetaan ja siirretään sitten kuntien ja TE-keskusten harteille. Leikkaukset tietysti näkyvät sitten resursseissa.

Suurin murhehan tässä on tämä vapaan sivistystyön lakimuutos ja kielikoulutuksen ja opetuksen siellä lakkaaminen. Meillä on melkein 40 000 maahanmuuttajaa tällä hetkellä kansanopistoissa opiskelemassa ammattia ja on kotouttamista ja erityisesti kielikoulutusta, ja nyt on vaarana näillä rahoitusleikkauksilla ja tällä lakimuutoksella, että todennäköisesti iso osa näistä kansanopistoista joutuu lopettamaan koulutukset kokonaan. Tässä jää hurja määrä tyhjän päälle, Pohjois-Karjalassa esimerkiksi Kitee, jossa tällä hetkellä tehdään hyvää maahanmuuttaja- ja ammatillista koulutusta ja kielikoulutusta. Jotenkin olisin toivonut, että tässä joku pidempi siirtymävaihe olisi, jotta tämä olisi pystytty sitten hoitamaan tyylikkäästi ja ei tulisi tämmöistä tilannetta. Nämä ovat isoja, joillain kansanopistoilla jopa 50 prosenttia lähtee rahasta pois tätä myöten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt laitetaan tuo V-painike kiinni ja kaikki nämä, jotka ovat tähän mennessä pyytäneet puheenvuoron, eli siellä on 16 jäljellä olevaa. — Ja sieltä otetaan edustaja Kivelä.

16.11 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäisenä haluan nostaa esille, että hallitus tällä esityksellä heikentää ihmiskaupan uhrien avunsaantia ja oikeusturvaa. Me olemme juuri tänä aamuna vasemmistoliiton eduskuntaryhmässä käsitelleet ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöä ja kuulleet erittäin painavaa asiaa tästä. Nyt siis hallitus esittää, että uhreille annetuista palveluista aiheutuneiden kustannusten korvaukset poistetaan. Mielestäni tämä on törkeä esitys.

Oletteko te, ministeri, lukenut näitä lausuntoja, joita esimerkiksi oikeuskansleri tai Rikosuhripäivystys on teille laatinut? Tai oletteko te, hyvät kollegat, esimerkiksi lukeneet tätä Teittisen Pitkä vuoro -kirjaa, joka on teille jaettu? Itse ajattelen, että on sietämätöntä, että Suomessa on tällainen rakenteellinen ilmiö modernista orjuudesta, ja nyt tällä esityksellä entisestään tätä tilannetta pahennetaan. Muutenkin tämä esitys on käytännössä leikkauslaki, [Puhemies koputtaa] ja luulisi olevan meidän kaikkien intresseissä se, että kotoutuminen onnistuu, mutta tällä sitä vain vaikeutetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

16.12 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten pääministeri Orpon hallitusohjelmassa lukeekin, pitää tämän kotouttamisen tapahtua niin, että ensin opiskellaan tietenkin kieli ja sitten mennään töihin, tai parhaitenhan se onnistuu, kun menee töihin ja oppii siinä kieltä samalla. Sehän se on maahantulon tarkoitus, että me saamme tänne työvoimaa. Siitähän tässä talossa on puhuttu niin paljon, etten jaksakaan enää toistaa itseään sitä.

Sitten samoin suomalaiseseen yhteiskuntaan sulautuminen ja sääntöjen noudattaminen: Aivan niin kuin me suomalaiset menemme vaikka nyt käymään Yhdysvalloissa lomareissulla tai missä vaan, me sopeudumme heidän lakeihinsa ja sääntöihinsä. Englantiin kun menemme, niin jos vuokraamme sieltä auton, niin totta kai ajamme vasenta puolta tietä. Ei meillä siellä ole omia sääntöjä. Sama pitää olla kaikkialla. Kun tänne tullaan vaikka töihin, niin pitää sulautua suomalaiseseen yhteiskuntaan, tehdä töitä ja noudattaa lakeja eikä häiriköidä ja tehdä pahojaan. [Välihuutoja vasemmalta] Sen pitäisi nyt olla selvää. En ymmärrä, minkä tautta siitä pidetään meteliä, se on itsestäänselvyys.

Ja sitten siitä, missä tämä kotouttamiskoulutus tapahtuu: Parhaiten se tapahtuu, kun ihminen sulautuu ja lähtee töihin. Siitä se kaikki alkaa. Ei sinänsä sen kummempia tarvita. Totta kai jonkun verran autetaan, se on selvä asia, mutta työnteolla kaikki hommat järjestyvät parempaan, tulee oma arvostus siihen, että homma hoituu. [Mai Kivelä: Ja tällä vaikeutetaan työllistymistä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

16.13 **Joakim Vigelius ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi käyttää satoja miljoonia maahanmuuttajien kotouttamiseen. On aika kestävä ajatus, että ilman näitä satoja miljoonia euroja kukaan ei Suomeen kotoutuisi. On absurdia ajatella, että kotouttaminen olisi ikään kuin jokin sadetanssi ja me mitataan ikään kuin kotouttamisen onnistumista sillä, paljonko sinne on laitettu miljoonia, kuinka paljon on tanssitettu ihmisiä miljoonilla, sen sijaan että katsottaisiin, tuliko sadetta tai onko sateen ja tanssin välillä ollut minkäänlaista yhteyttä.

Tällä hallituskaudellahan nimenomaan näistä valtion harjoittamista kotouttamiseuroista on leikattu jo keväällä 2024 ja loppuvuonna 2024, on tehty lukuisia säästötoimenpiteitä. Enpä usko, että siitä huolimatta kotoutuminen olisi vähentynyt tässä maassa. Päinvastoin, kotoutuminen on varmasti parantunut sen myötä, kun Suomeen on tullut todella vähän, selvästi vähemmän kuin aiemmin, esimerkiksi humanitäärisiä reittejä pitkin turvapaikanhakijoita tai esimerkiksi kiintiöpakolaisia. Nehän nimenomaan ovat niitä ryhmiä, jotka näitä kotouttamispalveluita käyttävät.

Eli jos te haluatte hyvin kotoutuvia maahanmuuttajia Suomeen, niin teidän pitäisi kannattaa hallituksen humanitääristä maahanmuuttoa vastustavaa linjaa ja ottaa tänne ihmisiä, jotka kotoutuvat nimenomaisesti työn ja yrittämisen kautta suoraan suomalaiseseen yhteiskuntaan ja käyttäytyvät vielä siivosti. Se on sitä parasta ulkomaalaispolitiikkaa, [Puhemies koputtaa] mitä voi harjoittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

16.15 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin hyvä ehdotus. Kyllä se on itsestään selvää, että ne keskeiset asiat, mitä täällä pitää hallita,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

kun Suomeen kotoudutaan, ovat nimenomaan kielitaito ja suomalaisen yhteiskunnan tuntemus ja töihin pääseminen. Kun täällä puhuttiin esimerkiksi siitä, että meillä on ollut ongelmia työperäisen hyväksikäytön kohdalla — toki täytyy sanoa, että tämä hallitus on niihin tarttunut kyllä enemmän kuin aikaisemmat hallitukset, mutta siellä on ongelmia — niin nimenomaan sellaisia ihmisiä, jotka osaavat kieltä, tuntevat suomalaisen yhteiskuntajärjestelmän, on paljon vaikeampi huijata kuin niitä, jotka eivät osaa kieltä ja jotka eivät tunne suomalaista yhteiskuntajärjestelmää.

Mitä sitten näihin kansanopistoihin tulee, niin ymmärrän kyllä sen kansanopistojen huolen siitä, mikä heidän tulevaisuutensa on, ja siellä monet ovat tehneet hyvää työtä, mutta kyllä tässä pitää ensisijaisena asiana olla se, että tämä kotouttaminen on tehokasta ja myös taloudellisesti tuloksellista. Siinä on sitten toissijaista, voiko sitä tarjota kansanopisto tai joku muu, mutta ei se lähtökohta voi olla se, että kansanopistojen ylläpitäminen on se ykkösasia, vaan ykkösasia on tehokas ja toimiva kotouttaminen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

16.17 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin hyvin tarkasti tätä ministerin esitystä, ja täytyy sanoa, että voi hyvän aika sentään, että perussuomalaisia olisi tarvittu hallituksessa jo paljon, paljon aikaisemmin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Perussuomalaisille on ollut keskeistä, että maahanmuuttajan oma vastuu laitetaan kotouttamispolitiikan ytimeen. Kielen opiskelu, suomalaisen lainsäädännön ja yhteiskunnan pelisääntöjen noudattaminen sekä aktiivinen osallistuminen palveluihin eivät ole vapaaehtoisia lisäosia vaan perusedellytyksiä. On täysin kohtuullista, että vastineeksi suomalaisesta sosiaaliturvasta ja palveluista edellytetään myös ponnisteluja ja sitoutumista.

On myös todettava suoraan, että toimimaton kotoutuminen maksaa. Se maksaa kunnille, se maksaa veronmaksajille, ja se näkyy pahimmillaan syrjäytymisenä ja turvattomuutena. Siksi on tärkeää, että järjestelmää tehostetaan, päällekkäisyydet minimoidaan ja rahoitus kohdennetaan aidosti vaikuttaviin toimiin, ei loputtomaan byrokratiaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

16.18 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi kiva keskustella tästä laista niin, että tätä taustaa tunnettaisiin vähän paremmin. Lain on tehnyt nyt joku, joka tuntee koulutusjärjestelmää hyvin huonosti. Kansanopistojen tekemä kotoutumiskoulutus ei ole, ministeri, kuten te olette sanonut, pilipalikoulutusta, vaan se on sitä laadukasta. Siellä meillä on pätevät opettajat, jotka koulutusta antavat, ja tulokset ovat hyviä verrattuna näihin kilpailutettuihin koulutuksiin, joissa lopputulos on ollut se, että yksi viidestä saavuttaa sen kielitaidon, joka on tavoitteena, jolla ammatillisessa koulutuksessa voisi pärjätä.

Eli nyt ajamme alas sitä osaa koulutuksesta, joka on toiminut, ja ajamme samalla alas myös mahdollisia opettajan tehtäviä ympäri Suomea. Nämä samat opettajat, jotka ovat voineet työllistyä kansanopistoihin, ovat meillä lukio-opettajia, ammatillisen koulutuksen opettajia, ja näin ovat saaneet kokonaisen työpaikan meillä seuduilla, joilla väki vähenee.

Tämä on erittäin huono esitys, 47 miljoonan leikkausesitys, jonka käytännössä kunnat joutuvat kompensoimaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.19 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kielikoulutuksen kaikki ymmärtävät, kuinka tärkeä asia se on kotoutumisessa ja maahan sijoittumisessa. Se on työllistymisen kannalta ensisijaisen tärkeä ja myöskin maassa oleskelun kannalta tosi tärkeä asia. Kun tässä esityksessä nyt kuitenkin 47 miljoonalla eurolla vähennetään näitä palveluja, niin varmasti se jossakin näkyy, se on selvä asia. Ja kun tämä ei ole ainut leikkaus — kokonaissäästöt ovat tähän mennessä 124 miljoonaa, kun tämä lasketaan mukaan — kyllä sieltä on nyt leikattu. Vähemmällä rahalla ei yleensä saa enemmän palveluja, ja tämä kotouttaminen on tässä tärkeässä roolissa.

Sitten voisi kyllä kysyä, että myös yrityksillä pitäisi olla joku vastuu, kun työperäistä maahanmuuttoa on. Siinä kielikoulutuksessa pitäisi yrityksiensäkin olla nykyistä enempi mukana.

Sitten sellainen asia, joka tähän liittyy: kun tämä siirretään työllisyysalueelle, jonka päätehtävä on työn välittäminen eikä pedagogiset puolet, niin tässä tulee sinne myöskin sellainen tehtävä, joka tekee lisätyötä sille ja vie pois siitä työnvälitystyöstä resursseja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

16.20 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Arvoisa rouva sisäministeri, olette julkisuudessa kritisoinut näitä erilaisia papanakursseja ja pilipalikursseja, mitä kotoutumiskoulutuksessa ja laajemmin pakolaisten palveluiden piirissä Suomessa on tarjottu. Iltalehti olikin sitten kaivanut Tervolasta vuonna 2023 pakolaisohjaajana toimineen henkilön vastaamaan teille, ja hän sanoo sitaatissaan muun muassa seuraavasti: ”Jos papanan kerääminen tulitikkuauskiin auttaa tässä prosessissa, se maksaa itsensä kymmenkertaisesti tai satakertaisesti takaisin.” Mikä on teidän arvionne, maksaako tämä itsensä kymmenkertaisesti, satakertaisesti vai jopa tuhatkertaisesti takaisin? Ja jos näin on, niin onko niin, että kuntien ei itse asiassa tarvitsisi olla huolissaan tästä leikkauksesta, koska tällä logiikalla kuntien pitäisi kiljuen kilpailla siitä, kuka saa käyttää eniten omaa kuntien rahaa näiden pakolaisten kotouttamiseen, koska tulokset kerran ovat heidän mukaansa näin hyviä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

16.21 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä uudistus — niin sanottu uudistus — leikkaa kotoutumiskoulutuksesta sekä heikentää sen saatavuutta ja laatua. Näin vaikeutetaan maahanmuuttajien kielen oppimista ja myös sitä työllistämistä, mitä tässä aikaisemmin peräänkuulutettiin. Tämä jättää tuhansia ihmisiä tyhjän päälle ja lisää syrjäytymistä, mutta se lienee joidenkin tarkoituskin.

Vapaa sivistystyö kantaa tällä hetkellä suuren vastuun erityisesti niistä kotoutujista, joilla on heikoimmat opiskeluvalmiudet, ja tämän seurauksena, kun oppilaitosverkosto ajetaan alas, kielikoulutusten jonot pitenevät, vaikka ne ovat jo ennestään kohtuuttomia. Kotoutumis- ja lukutaitokoulutusta ollaan kaventamassa pelkäksi työvoimapoliittiseksi palveluksi. Kuten edustaja Hopsu täällä totesi, niin pätevät opettajat saavat potkut ja tilalle tulee reppufirmoja, jotka halvimmalla tekevät. Mitä tämä hyödyttää meidän kotoutumista,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

jos me ajamme tämän tuottoisan, hyvän oppilaitosverkoston alas? Ongelmana on ollut koulutuksen liian heikko saatavuus, ja nyt te heikennätte sitä lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

16.23 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan suuret kiitokset ministeri Rantaselle tästä erinomaisesta esityksestä. Itse aikoinani tein työuraa, joskus reilut 20 vuotta sitten, tämän kotoutuksen parissa, ja pieleen meni, tulokset ovat kaikkien nähtävillä. Nyt kun olen täällä, pois sieltä kentältä, niin suunta on onneksi parempaan päin.

Maahanmuuttajien työttömyys on kantaväestöä korkeampaa, niin kuin tiedetään, ja työllisyys vastaavasti matalampaa. Osa Suomen korkeista työttömyyslukuistakin itse asiassa osittain selittyy sillä, että monet uudistukset ovat tuoneet lisää maahanmuuttajia työttömiksi työnhakijoiksi. Kun ennen ihmisiä siivottiin kortistoista kursseille, niin nyt on suunta toisinpäin, kursseilta kortistoon, mikä minun näkemykseni mukaan kotouttaa paremmin.

Erityisen huolissani olen silti toisen polven maahanmuuttajista, siis jopa täällä syntyneistä, joita varsinaisesti ei edes kotouteta. Nyt näyttää siltä, että joissain väestöryhmissä heillä on kotoutuminen ja ikään kuin työllistyminen jopa heidän omia vanhempiaan heikompi. Mistä tämä johtuu, ja mitä tälle voitaisiin tehdä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Biaudet.

16.24 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä voisi puhua monesta asiasta. Ehkä en ole ihan kaikessa hallituksen esityksen linjoilla tässä asiassa, mutta haluaisin nostaa erityisesti yhden seikan, jolla itse asiassa ei ole kotoutumisen kanssa mitään tekemistä. Tässä ehdotuksessa hallitus ehdottaa kumottavaksi 68 §:n, jossa nimenomaan puhutaan ihmiskaupan uhrien palveluiden kustannusten korvaamisesta. Myös yhdenvertaisuusvaltuutettu on nostanut kertomuksessaan eduskunnalle huolen tästä, miten tässä käy.

Olemme yli 20 vuotta rakentaneet ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää. Kansainvälisestikin tiedämme, että tarvitsemme erityisjärjestelmiä, jotta ihmiskaupan uhrit voisivat saada tarvitsemiaan palveluita. Kannamme tosi paljon huolta siitä, että nyt voi olla, että kun tämä vastuu siirretään hyvinvointialueille, niin tämä erityisyys ei tule näkymään. Toivoisin, että eduskunnan valiokunnissa selvitetäisiin tämä. Tämä ehdotus on tullut yllätyksenä myös ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toimijoille ja yhdenvertaisuusvaltuutetulle, eikä ole myöskään selvitetty sen vaikutuksia. [Puhemies koputtaa]

Toivon, että eduskunta selvittää tämän, jolla ei ole vaikutuksia tämän lain kokonaisuuteen [Puhemies koputtaa] millään tavalla, ja voisi palauttaa tämän pykälän. [Mai Kivelä: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

16.26 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotoutuminen suomalaisen yhteiskuntaan on yksi tärkeimmistä tehtävistä, mitä henkilön tulee tehdä muuttaessaan Suomeen. Se ei ole tärkeää pelkästään yhteiskunnan vuoksi vaan henkilön itsensä vuoksi, ja tämä tuppaa jotenkin unohtumaan myös vihervasemmiston puheissa aika useas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

ti. Kotoutuminen ja esimerkiksi kielen oppiminen ovat edellytyksiä sille, että voi ylipäänsä elää tässä maassa tasapainoista ja hyvää elämää. Kukaan ei voi kotouttaa toista toisen puolesta. Ei ole sellaista tahoa, järjestelmää tai palvelua, joka tekisi sen kaiken työn ihmisen puolesta. Jokaisella Suomeen muuttavalla on sama tilanne edessä: oppia kieli, hankkia työpaikka ja elää meidän sääntöjen ja lakien mukaan.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys tähtää siihen, että kotoutumisessa ei enää keskitytä maahantulijan oikeuksiin vaan siihen, mitä velvollisuuksia henkilöllä on. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tulijan omaa vastuuta kotoutumisesta lisätään. Kun tulet Suomeen, otat vastuun siitä, että integroidut tänne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen.

16.27 **Tomi Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maahanmuuttopolitiikan tulee olla tiukkaa ja Suomelle hyödyllistä eikä sellaista kuin tähän hallituskauden alkuun asti: kaikille rajat auki ja Kela-kortti käteen, sellaista politiikkaa, jota Suomessa on aikaisemmin ollut ja joka on perustunut lapselliseen ja sinisilmäiseen solidaarisuuteen. Riippumatta siitä, onko maahanmuuttajan roolissa suomalainen Irakissa vai irakilainen Suomessa, olemme varmaan tässä salissa samaa mieltä, että paras väylä kotoutumiseen on työn, kielitaidon ja kyseisen maan kulttuurin omaksumisen kautta. Vain osallistumalla suomalaisen arjen pyörittämiseen, opettelemalla kielen on mahdollisuus omaksua suomalaiset arvot, ymmärtää suomalaista lainsäädäntöä tai niinkin yksinkertaista asiaa kuin tasa-arvoinen yhteiskunta. Tämä hallituksen esitys painottaa kielitaidon osuutta oleellisena osana kotoutumista. Me emme saa sallia Ruotsin ongelmien tapaam, että suomalaisen yhteiskunnan sisälle rakentuu varjoyhteiskuntakupla. Meidän tulee varmistaa ja vaatia, että Suomessa asuva väestö oppii tämän maan kielen, jotta heillä on edes jonkinlainen mahdollisuus tulla Suomessa suomalaisiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.28 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kielen osaaaminen asetetaan uudistuksessa keskeiseen rooliin, koska yhteinen kieli on turvallisen yhteiskunnan perusedellytys. Ilman riittävää suomen tai ruotsin kielen taitoa ihminen jää helposti viranomaisien, työelämän ja arjen palvelujen ulkopuolelle. Se lisää väärinymmärrysten, konfliktien ja syrjäytymisen riskiä.

Kun kielitaito todennetaan valtakunnallisella testillä ja oppimista seurataan järjestelmällisesti, varmistamme, että kotoutuminen ei jää puheeksi vaan tuottaa todellista kykyä toimia suomalaisessa yhteiskunnassa.

Samalla uudistuksessa aivan oikein vahvistetaan kotoutujan omaa vastuuta. Suomalainen yhteiskunta tarjoaa koulutusta, ohjausta ja tukea, mutta vastavuoroisesti edellytetään osallistumista. Kotoutumissuunnitelmaan sitoutuminen, työn hakeminen ja sovittuihin toimiin osallistuminen eivät ole vapaaehtoisia yksityiskohtia vaan osa yhteiskuntasopimusta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kauma.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

16.29 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos ministeri Rantaselle jämäkästä puuttumisesta maahanmuuton kysymyksiin.

Tein viime kaudella kokoomuksen eduskuntaryhmän pyynnöstä tutkimusta siitä, minkälaisia kotoutumisohjelmia on ollut ja minkälainen olisi hyvä kotouttamisohjelma maahanmuuttajille. Huomasin sitä työtä tehdessäni, että aika pitkään meillä Suomessa ovat korostuneet ne palvelut, joita maahanmuuttajille tarjotaan, ikään kuin maahanmuuttaja olisi eräänlainen kohde, objekti näille toimille, mutta häntä ei ajateltu subjektina eli toimijana, joka itsekin voisi olla aktiivinen ja jolla voisi olla ja pitäisikin olla velvoitteita. [Pia Lohikoski: Heillähän on velvoitteita!]

Sen takia olenkin erittäin tyytyväinen tästä hallituksen esityksestä, joka korostaa Suomeen tulleen ulkomaalaisen velvollisuuksia ja myöskin korostaa sitä, että jos velvollisuuksia rikotaan — ei esimerkiksi osallistuta koulutukseen, joka edesauttaa työllistymistä [Pia Lohikoski: Ei pääse!] — niin siitä voi seurata esimerkiksi toimeentulotuen, työttömyystuen tai yleistuen leikkaus, ja minun mielestäni se on aivan oikein. Täytyy olla myöskin houkutin sille, että osallistuu näihin koulutuksiin, sillä työ on parasta sosiaaliturvaa [Puhemies koputtaa] ja työ on myös paras tie kotoutumiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen ja sen jälkeen ministeri.

16.31 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen epäonnistunut maahanmuuttopolitiikka tarvitsee nimenomaan tällaisen korjausliikkeen. Kielen oppiminen, työnteko ja yhteiskunnan sääntöjen noudattaminen eivät ole mielipidekysymyksiä. Ne ovat edellytys toimivalle ja turvalliselle yhteiskunnalle.

On erityisen tärkeää, että maahanmuuttajavanhemmat kotoutuvat. Se, miten vanhemmat oppivat suomen kielen ja ymmärtävät suomalaisen kulttuurin, näkyy suoraan kouluissa. Tällä hetkellä Suomen kouluissa on suuria ongelmia. Maahanmuuttajalapset eivät opi suomen kieltä, koska vanhemmat eivät osaa sitä. Kielen syötettä ei tule tarpeeksi, jotta sitä oppisi, ja jos vanhemmat jäävät yhteiskunnan ulkopuolelle, lapset eivät myöskään kotoudu. Suomen koulut eivät kykene yksin ratkaisemaan tätä ongelmaa, ja tämä on näkyvässä jo tällä hetkellä. Kuten tiedämme, kotoutumisen ongelmat usein pahenevat toisessa sukupolvessa, ja näemme Ruotsista suoraan hyvän esimerkin tästä.

Perussuomalaiset ovat jo pitkään vaatineet juuri tätä: [Puhemies koputtaa] enemmän velvollisuuksia, vähemmän hyysäystä ja [Puhemies koputtaa] aidosti toimivaa kotouttamista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt ministerille vastauspuheenvuoro. Riittääkö viisi minuuttia, enintään?

16.32 **Sisäministeri Mari Rantanen:** Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta. Minusta tuntuu, että me aika usein, kun puhutaan kotoutumisesta, pyöritämme aika lailla samaa levyä ja keskustelemme pitkälti siitä, onko kohdistettu leikkauksia ja kuinka paljon rahaa käytetään.

Jos lähdetään liikkeelle käyttämistämme termeistä. Enää ei pidä puhua kotouttamisesta. Aivan kuten tässä edustaja Kauma sanoi, meidän ei tule katsoa maahanmuuttajia kohteina, joita me kotoutamme, vaan he kotoutuvat, jos ovat kotoutuakseen. Se, mistä hallitusohjel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

ma lähtee, niin sehän lähtee siitä, että Suomeen kotoudutaan työllä, opetellaan kielitaito, suomalaisen yhteiskunnan toiminta ja yhteiskunta auttaa tässä alkuun. Siitä tässä on kysymys, siitä, että otetaan itse vastuuta ja halutaan kotoutua, muuten se ei onnistu. Niin kuin täällä jo Ruotsiin viitattiin, niin valitettavasti on niin, että kyllä meidän ruotsalaiset kollegamme toteavat aika suoraan sen, että esimerkiksi laaja maahanmuutto, huono integraatio ja rikollisuus liittyvät suoraan yhteen, ja siinä mielessä tällä on iso merkitys. Minä itse ihmettelen sitä, että me saamme koko ajan kritiikkiä siitä, että tämä kotoutumispolitiikka, jota harjoitetaan, on jollakin lailla väärin. Nythän kysymys on nimenomaisesti siitä, että näiden ihmisten ei tule roikkua vuosikausia erilaisilla tehottomilla kursseilla, vaan me nimenomaan puskeamme heitä nyt nopeasti alkuun ja pyrimme siihen, että he työllistyvät ja menevät töihin ja kustantavat elämänsä itse, nostavat koulutustasoa, nostavat työllisyyttä ja vähentävät sosiaaliturvariippuvuutta. Tämä ei voi olla kenenkään etujen vastaista, vaan nimenomaisesti tässä ajatellaan niin yhteiskunnan kuin yksilön etua.

On totta, että tässäkin leikataan rahoitusta. Itselleni on jäänyt kovasti semmoinen käsitys, että meillä on vuosikausia ajateltu, että kotoutumiseen käytetty rahamäärä on se mittari, jota vain tulee katsoa. En tiedä, kuinka monta sataa miljoonaa tai miljardia on käytetty viimeisen kymmenen vuoden aikana, ja missä ovat ne tulokset? Meillä on edelleen tietoisissa taustaryhmissä erittäin, erittäin pienet työllisyysasteet, joten ei tämä järjestelmä aivan loistava ole ollut. Nyt kun rahoitusta pienennetään, niin se aiheuttaa insentiivin myöskin kunnille katsoa, minkälaista koulutusta he ostavat. Heidän pitää ostaa sellaista koulutusta, joka on tehokasta, joka auttaa nopeasti keräämään kielitaidon ja joka auttaa nopeasti työelämävalmiuksiin. Siitähän tässä on kysymys.

Minusta se, mitä meidän pitäisi seurata, ei ole käytetty rahamäärä, vaan meidän tulee seurata työllisyysastetta, koulutusastetta ja sosiaaliturvariippuvuutta. Nämä ovat ne kolme asiaa, jotka tämä hallitus on tuonut kotoutumisen mittareiksi, ja näitä olisi syytä kyllä jatkossakin seurata sen sijaan, että me vain toljotamme, kuinka monta sataa miljoonaa on nyt mennyt. Olennaista vähenevän rahamäärän kanssa on se, että se raha käytetään tehokkaasti ja siihen olennaiseen eli kielikoulutukseen ja suomalaisen yhteiskunnan tuntemukseen.

Täällä on viitattu ihmiskaupan uhreihin, syyt ovat ehkäpä muualla, mutta niin kuin täällä todettiin, niin se, että henkilö osaa suomea, tuntee suomalaisen yhteiskunnan, suomalaisen työmarkkinajärjestelmän, on kyllä parasta ihmiskaupan uhriksi joutumisen välttämistä. Toki siihen on muitakin keinoja, jotka ovat varmasti lainsäädännöllisiä, mutta nyt kun KOTOsta puhutaan, niin näin.

Täällä kysyttiin myös ihmiskaupan auttamisjärjestelmästä, että minkä takia täällä on nyt näistä korvauksista leikattu. Tässä me tullaan jälleen kerran siihen, mitä on kotoutuminen. Onko se ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän rahoittamista? Ei tietenkään ole. Se kuuluu aivan muualle, se ei kuulu tähän lainsäädäntöön laisinkaan. Itse asiassa, kun me katsotaan isoa kuvaa, niin tänne kotoutumisen rahoitukseen on kuulunut kyllä varsin erikoisia rahoituksia, ja niitä on kyllä edelleenkin, ja varmasti tämän järjestelmän purkamista on syytä jatkossakin jatkaa siten, että mikä tosiasiallisesti on kotoutumista. Meillä esimerkiksi maksetaan terveydenhuollon erityiskustannuksia kotoutumisen momenteilta, jolla ei nähdäkseni ole kyllä mitään tekoa sen kanssa, saavuttaako henkilö kielitaidon tai yhteiskunnan tuntemuksen ja työllistyy. Tässä on siinä mielessä iso muutos käynnissä, ja mielestäni tämä on hyvä askel eteenpäin. Tätä polkua tulee jatkaa, sillä se väistämättä lopulta on meidän kaikkien etu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

Mitä sitten tulee näihin niin kutsuttuihin papanakursseihin, maksavatko kymmen- tai satakertaisesti itsensä takaisin, niin selvittelin hiukan tämän hankkeen tuloksia — tässä hankkeessa siis yhtenä osana oli tämä, että tulitikkuaskiin luonnontuotteita ja papanoita kerättiin — ja tällaisia tuloksia, sellaista tietoa tämän hankkeen loppuraportista ei löytynyt. Lähinnä löytyi se, että oli koettu myönteisesti. Se on muuten yksi ongelma, mikä meillä kotoutumisen tutkimuksessa on: meillä ei mitata sitä, mikä kotoutumisessa ihan oikeasti se vaikuttavuus on. Meillä lähinnä kysytään henkilöiltä, että tuntuiko tämä mukavalta, ja todennäköisimmin saadaan hyvät tulokset, että oikein hyvin meni kotoutuminen. Minusta voisi kyllä hiukan akateeminen maailmakin katsoa tutkimusta ja vaikuttavuutta ja ihan oikeasti numeroita, ei pelkästään tunteita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Meillä on muutama minuutti vielä tässä aikaa tätä aihetta käsitellä, tuonne 16.45 saakka, eli ehditään ainakin yksi puheenvuoro. — Edustaja Hoskonen poissa. Edustaja Hänninen.

16.39 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Rantasta erinomaisesta työstä tämänkin asian edistämiseksi. Kiitos. — Suomen sisäinen turvallisuus ei perustu muureihin tai pelkoon vaan toimivaan yhteiskuntaan, jossa ihmiset ymmärtävät toisiaan, noudattavat yhteisiä sääntöjä ja osallistuvat työn kautta yhteiseen vastuuseen. Juuri tästä syystä kotouttamispolitiikka ei ole vain sosiaali- tai koulutuspoliittinen kysymys vaan ennen kaikkea turvallisuuspoliittinen kysymys.

Haluamme nyt esittää muutoksia kotouttamislainsäädäntöön, koska nykyinen järjestelmä ei tue riittävän nopeasti maahan muuttaneiden kiintymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. Pitkittynyt kielitaidottomuus, työelämän ulkopuolelle jääminen ja epäselvä vastuunjako heikentävät yhteiskunnallista luottamusta ja lisäävät riskiä eriytymisestä. Turvallinen Suomi edellyttää, että nämä kehityskulut katkaistaan ajoissa. Siksi tämän esityksen ytimessä on selkeä linjanmuutos. Jatkossa kotoutuminen nähdään määräaikaisena ja tavoitteellisena prosessina, joka alkaa heti maahantulosta ja jonka päämääränä on itsenäinen, työkykyinen ja yhteiskunnan sääntöihin sitoutunut ihminen. Kotoutuminen ei ole pysyvä palvelutila vaan silta osallisuuteen. Tämä on tärkeä viesti sekä maahan muuttaville että suomalaiselle yhteiskunnalle.

Arvoisa puhemies! Kielen osaaminen asetetaan uudistuksessa keskeiseen rooliin, koska yhteinen kieli on turvallisen yhteiskunnan perusedellytys. Ilman riittävää suomen tai ruotsin kielen taitoa ihminen jää helposti viranomaisen, työelämän ja arjen palvelujen ulkopuolelle. Se lisää väärinymmärrysten, konfliktien ja syrjäytymisen riskiä. Kun kielitaito todennetaan valtakunnallisella testillä ja oppimista seurataan järjestelmällisesti, varmistamme, että kotoutuminen ei jää puheeksi vaan tuottaa todellista kykyä toimia suomalaisessa yhteiskunnassa.

Samalla uudistuksessa aivan oikein vahvistetaan kotoutujan omaa vastuuta. Suomalainen yhteiskunta tarjoaa koulutusta, ohjausta ja tukea mutta vastavuoroisesti edellyttää osallistumista. Kotoutumissuunnitelmaan sitoutuminen, työn hakeminen ja sovittuihin toimiin osallistuminen eivät ole vapaaehtoisia yksityiskohtia vaan osa yhteiskuntasopimusta. Tämä ei ole kovuutta vaan reiluutta. Yhteiset säännöt luovat ennakoitavuutta ja turvallisuutta kaikille. Saadakseen vapauksia on oikein myös kantaa vastuuta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

Lopuksi, tämä esitys myös selkeyttää järjestelmää hallinnollisesti kokoamalla rahoituksen ja vastuun yhteen kanavaan. Kun kotoutumisen järjestämisvastuu on selkeästi kunnilla ja rahoitus läpinäkyvää, pystytään paremmin seuraamaan tuloksia ja puuttumaan ongelmiin ajoissa. Tämä vähentää hallinnollista hajanaisuutta ja vapauttaa resursseja olennaiseen: kielitaitoon, työhön ja arjen osallisuuteen.

Arvoisa puhemies! Suomi on avoin ja oikeusvaltioon nojaava maa, joka auttaa hädässä ja tarjoaa mahdollisuuden uuteen alkuun. Samalla Suomi on maa, jossa turvallisuus rakentuu luottamuksesta siihen, että yhteiset pelisäännöt koskevat aivan kaikkia. Tämä esitys vahvistaa tätä luottamusta ja tekee kotoutumisesta johdonmukaisempaa, vaikuttavampaa ja turvallisempaa koko yhteiskunnan kannalta. Kun kotoutuminen onnistuu, ehkäistään eriytymistä, vahvistetaan sisäistä turvallisuutta ja rakennetaan yhteiskuntaa, jossa suomalaisuus on yhteinen, opittava ja jaettu elämäntapa. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Lyly. Oetaan vielä yksi, kun siellä olitte jo aivan lähtökuopissa.

16.45 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies, kiitos. Kannatti olla lähtökuopissa. — Arvoisa rouva puhemies! Suomeen tullaan monta kautta, ensinnäkin työperäisesti, perheen yhdistämisen kautta ja opiskeluperäisesti. Ne ovat kuitenkin valtaosa, jotka meille tulevat. Pieni osa tulee sitten kiintiöpakolaisia ja muista turvapaikanhakuun liittyvistä syistä. Jos ajattelee sitä, että meille tulee työperäisesti ja perheen yhdistämisen ja opiskelun kautta, niin on tärkeätä, että me saadaan hyvin nopeasti ihmiset opiskelemaan kieliä. Siinä mielessä tavoite, että joko suomen tai ruotsin kieli löytyisi nopeasti heidän kielivalikostaan, on todella tärkeä asia, ja kaikki ollaan samaa mieltä. Työllistymisen kynnystä madalletaan sitä kautta, ja myöskin kotoutumista tänne Suomeen. Siinä mielessä siitä päätavoitteesta ollaan varmasti hyvin yhtä mieltä.

No sitten, miten tämä kaikki parhaiten saadaan toteutettua? Nyt sitä ollaan viemässä kuntien työllisyyspalvelujen suuntaan aika pitkälle, ja tässä lyhyessä debatissa totesin sen, että kuntien työllisyyspalveluilla alkaa olla jo aika paljon muitakin tehtäviä ja niistä on tullut kohta tämmöinen sosiaalitoimisto, niin että se varsinainen työnvälitystyö jää vähän vähemmälle. Tämä asia on nyt tässä ongelmana, ja siinä mielessä heillä ei välttämättä ole sitä pedagogista osaamista, mitä tässä kysymyksessä tarvitaan. Kuitenkin tämä asia menee nyt sinne tämän esityksen mukaan, ja se vähentää sitten sitä varsinaista työtä, joka liittyy työnvälitykseen. Tärkeätä olisi pitää nämä roolit mahdollisimman selkeinä, ja siinä mielessä tämä näkemys, jota pitäisi nytten miettiä, on, että miten me resursoidaan ne työllisyyspalvelut sitten uusilla ammattilaisilla, niin että me tätä saadaan vahvistettua.

Kotouttaminen on työllistymisessä tosi tärkeässä roolissa. Kotouttamissuunnitelman saaneiden työllisyysaste on noussut noin 60 prosenttiin, mutta se vie vuosia. Siinä mielessä se kysymys, kuinka nopeasti se kielitaito hankitaan ja saadaan, vaikuttaa tuohon, mutta 60 prosenttiin noin keskimäärin ovat päässeet nämä ihmiset, jotka ovat olleet kotouttamispalveluiden piirissä.

No sitten, arvoisa rouva puhemies, tämä kolmekanavaisesta rahoitusmallista yhteen kanavaan on tietyllä tavalla hyvä asia, koska se selkiyttää sitä tilannetta, mutta kun tämä rahoitus käytännössä tulee työllisyyspalvelujen valtionosuuteen, niin se on sitä yleiskatteellista rahoitusta, ja on tarkkaan katsottava, että se myöskin kohdistuu näihin palveluihin sitten jatkossa. Nyt sitä rahaa on 47 miljoonaa vähemmän, ja se tuo tietenkin kunnille haas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

teita. Varmasti niissä kunnissa, joissa paljon kotoutettavia on, oman panoksen kasvattaminen tulee varmasti korostumaan. Tämä näkökulma siinä on mukana.

Sitten kun katsottiin näitä kotouttamispalveluja noin kokonaisuudessaan, niin kun tässä on myöskin työperäistä maahanmuuttoa aika paljon ja satsataan sellaisten ammattilaisten saamiseksi tänne Suomeen, niin olisi kyllä erittäin hyvä, jos näissä meidän lakiesityksissä myöskin kiinnitettäisiin huomiota siihen yritysten vastuuseen siinä vaiheessa, kun tänne työperäistä maahanmuuttoa tuodaan ja halutaan, että yritykset myös itse osallistuisivat tähän kielikoulutukseen nykyistä vahvemmin. Kaikkea ei pitäisi laittaa julkiselle puolelle tehtäväksi. Tämän näkökulman näissä pitäisi olla vahvemmin esillä, ja sen toivoisin jatkossa olevan. Itse en usko, että nyt kun määrärahoja pienennetään näinkin voimakkaasti, tämä koulutus paranee tältä osin, mutta varmasti joudutaan hakemaan uusia malleja ja tapoja tehdä. Ehkä kansalaisopistot ja työväenopistot, jotka ovat aika paljon antaneet tätä kielikoulutusta ja ovat kuntien omia palveluja, toivottavasti sitten jatkossakin ovat näissä mukana kouluttamassa näitä ihmisiä. Sen vuoksi pitäisin sitä kokonaisuutta myöskin tärkeänä.

Me haluamme heidät kotoutumaan tänne ja heidät suomalaisen yhteiskuntaan osallisiksi ja tuntemaan tämän suomalaisen yhteiskunnan, ja tässä mielessä tämä iso tavoite meillä on kaikilla yhteinen. Nyt vain keinoja vähän pitää viilata, että ne tulevat mahdollisimman hyviksi. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministerille ihan lyhyt puheenvuoro sieltä paikalta.

16.50 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti vielä vastaan tähän edustaja Lylylle, kun toitte esiin tämän, että tämä siirtyy sinne kuntien työvoimapalveluihin: Kyllä, näin on. Nythän käytännössä katsoen samalla taholla on sekä vastuu että keinot että rahoitus. Me tavoittelemme siis sitä, toisin kuin aikaisemman lain aikana, kun kotoutumista katsottiin vähän eri näkökulmasta, jolloinka esimerkiksi tämä kotoutumiskoulutuksen rahoitus saattoi mennä myös sellaiseen toimintaan, jota me emme nyt halua, vaan me haluamme, että se fokusoituu tänne kielikoulutukseen ja suomalaisen yhteiskunnan tuntemiseen, ja kun nyt sitten kunnan työvoimaviranomaiset näitä palveluja hankkivat, uskoisin, että heillä on myöskin kannuste hankkia sellaisia palveluita, jotka ovat tehokkaita ja jotka tuottavat sitä kielitaitoa myöskin ripeästi eli ovat hyvälaatuisia palveluita. Tällöin he eivät myöskään itse joudu maksamaan sakkomaksuja ja niin edespäin näistä, jotka työttömäksi jäävät. Niin että kyllä tässä ajatus on se, että nyt jatkossa on laadukkaat palvelut, [Puhemies koputtaa] joilla nopeasti kohotetaan kielitaitoa ja sitä kautta työelämävalmiuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tässä vaiheessa joudumme tekemään niin, että keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.52.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.29.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Siellä ensimmäisen puheenvuoron pitäjä, edustaja Sillanpää poissa, edustaja Mehtälä poissa, edustaja Antikainen poissa, edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Immonen paikalla.

21.29 Tomi Immonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksen tavoitteena on uudistaa kotoutumispalvelut vastaamaan hallitusohjelmaa, jonka mukaan kotoutumispolitiikka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Lopputuloksena kotoutuminen on sekä kannustavaa että velvoittavaa ja myös korostaa maahanmuuttajan omaa vastuuta.

Termi ”kotouttaminen”, joka pesiytyi viime hallituskaudella voimakkaasti suomalaiseen kielimaisemaan, on mielestäni hiukan harhaanjohtava — aivan kuin kuka hyvänsä voitaisiin kotouttaa Suomeen ilman omaa tahtoa. Se, että Suomi kotouttaa maahanmuuttajia, kuulostaa tässä salissa vihervasemmiston sosiaalipolitiikalta, jossa sana ”paapominen” on korvattu ”kotouttamisella” — aivan kuin uuteen kotimaahan kotiutuminen ja sopeutuminen olisivatkin täysin sen maan ja yhteiskunnan vastuulla eikä sillä maahantulijalla itsellään ole mitään vastuuta tai velvollisuutta. Ainoa maahanmuuttajan velvoite edellisen hallituksen linjan mukaan olisi ottaa vastaan ilmaista rahaa ja täydellinen ylläpito ja sosiaaliturva ilman mitään vastavuoroisuutta. Tämä on ollut aivan täysin väärä suunta, ja onneksi siihen on tämän hallituksen myötä tullut nyt suuri muutos ja tehdään vihdoin tällaisia lakiuudistuksia, joissa vältetään Ruotsissa tehtyjä virheitä.

Maahanmuuttopolitiikan tulee olla tiukkaa ja Suomelle hyödyllistä eikä sellaista kuten tämän hallituskauden alkuun asti, mikä oli ”kaikille rajat auki ja Kela-kortti käteen” -politiikkaa. Tätä Suomessa on aikaisemmin ollut, ja se on perustunut lapselliseen ja sinisilmäiseen solidaarisuuteen. Riippumatta siitä, onko maahanmuuttajan roolissa suomalainen Irakissa vai irakilainen Suomessa, olemme varmaankin tässä salissa kuitenkin samaa mieltä siitä, että paras väylä sopeutua uuteen kotimaahan on työn, kielitaidon ja kyseisen maan kulttuurin omaksumisen kautta. Vain osallistumalla suomalaisen arjen pyörittämiseen ja opettelemalla kielen on mahdollisuus omaksua suomalaiset arvot ja ymmärtää suomalaista lainsäädäntöä tai niinkin yksinkertaista asiaa kuin tasa-arvoista yhteiskuntaa.

Tämä hallituksen esitys painottaa kielitaidon osuutta oleellisena osana kotoutumista. Esitys integroi kielen opiskelun paremmin osaksi työvoimakoulutusta ja työharjoittelua — ei enää pelkkiä kielikursseja toivoen kurssin itsenäisesti ja maagisesti johtavan opinnoissa ja työelämässä eteenpäin. Meillä on aivan tarpeeksi ja aivan liikaa esimerkkejä siitä, miten kotoutumispolitiikka on toiminut tähän asti. Etenkin pääkaupunkiseudulla alkaa olla uusi normi, ettei palvelua välttämättä saa enää suomeksi, palvelualan kielenä toimii englanti — ja yrittäkääpä saada palvelua ruotsiksi, jota monet kantasuomalaiset sukupolvet ovat väkijoukolla opiskelleet. Palvelualan lisäksi meillä on esimerkkejä myös paikallispolitiikasta, kuinka kaupunkien valtuustoihin voi päästä hyvinkin vajavaisella suomen kielen osaamisella, ruotsin kielestä nyt puhumattakaan. Tämä kertoo omaa tarinaansa siitä, miten tietyt maahanmuuttajaryhmät ovat kasvaneet omiksi erillisiksi ryhmikseen kaupunkien lähiöissä. He eivät koe tarvetta opetella suomea tai ruotsia, kun omalla äidinkielellä pärjää itähel-sinkiläisessä kuplassa, ja paikalliseen kaupunginvaltuustoonkin äänestetään edustaja tämän oman kuplan sisältä.

Arvoisa puhemies! Me emme saa sallia Ruotsin ongelmien tapaan, että suomalaisen yhteiskunnan sisälle rakentuu varjoyhteiskuntakuplia. Meidän tulee varmistaa ja vaatia, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

Suomessa asuva väestö oppii tämän maan kielen, jotta heillä on edes jonkinlainen mahdollisuus tulla Suomessa suomalaisiksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

21.34 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on surullista jatkoa hallituksen maahanmuuttajia kyykyttävälle politiikalle. Se tuo myös hyvin esiin hallituksen maahanmuuttopolitiikan ristiriitaisuuden. Jo tehtyjä muutoksia on läpi linjan perusteltu paremmalla kotoutumisella ja kotoutumiseen kannustamisella, mutta nyt myös kotoutumiseen ollaan kohdistamassa varsin mittavia leikkauksia.

Tässä esityksessä muutetaan lakia siten, että kotoutumiskoulutus järjestettäisiin jatkossa työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen järjestämisvastuuta ja rahoitusta ehdotetaan siirrettäväksi työvoimaviranomaisille osaksi kuntien yleiskatteellista rahoitusta. Nykyisin kotoutumiskoulutusta ja lukutaitokoulutusta ovat järjestäneet vapaan sivistystyön oppilaitokset, kuten kansalaisopistot, valtionrahoituksen turvin.

Tämä esitys tarkoittaa noin 47 miljoonan euron leikkausta kotoutukseen. Esitys heikentää yhdenvertaisuutta monella tapaa, mikä itse esityksessäkin tunnistetaan. Esityksessä sanotaan: ”Voi vaikuttaa yhdenvertaisuutta heikentävästi muun muassa koulutusten yhdenvertaiseen saatavuuteen eri puolilla Suomea.” ”Kunnat itse päättävät, minkä verran ne osoittavat rahoitusta työvoimakoulutuksena järjestettävään kotoutumiskoulutukseen ja lukutaitokoulutuksen toteuttamiseen, joten on myös mahdollista, että joissakin kunnissa koulutuksen saatavuus olisi heikkoa.” Jo tällä hetkellä on ollut ongelma, että kielikoulutukseen ei pääse, ja uudistus uhkaa vain syventää tätä ongelmaa entisestään.

Samoin esityksessä todetaan: ”Maahanmuuttajien tuomat kulut kunnille voivat vähenevän rahoituksen tilanteessa nostattaa vastakkainasettelua kunnallisissa päätöksentekoliikkeissä ja kansalaisten keskuudessa, millä voi olla yhdenvertaisuutta heikentäviä ja hyviä väestösuhteita haastavia vaikutuksia.” On pakko kysyä, onko vastakkainasettelun lisääminen jopa hallituksen tahto. Ainakin perussuomalaiset näkevät maahanmuuton ongelmana kaikkiin vallitseviin haasteisiin, ja se, että väestösuhteita halutaan heikentää ja vastakkainasettelua lisätä, tietenkin palvelee tätä ajattelua.

Nyt jatkossa yli 40-vuotiaiden mahdollisuudet oppia perustaitoja heikkenevät merkittävästi, jos aikuisten perusopetuksen omaehtoisen opiskelun tukemiselle työttömyysetuudella asetetaan ehdotettu 40 vuoden ikäraja.

Käytännössä tällä esityksellä kuntien tehtäviä ollaan jälleen lisäämässä samalla, kun rahoitusta leikataan. Uudistus uhkaa myös lukuisia vapaan sivistystyön oppilaitoksia samoin kuin satoja opetusalan työpaikkoja. Esityksen seurauksena voi olla koulutusverkon supistuminen, työpaikkojen väheneminen ja myös muun vapaan sivistystyön koulutustarjonnan väheneminen eri alueilla. Esimerkiksi omassa maakunnassani Pohjois-Karjalassa se tarkoittaa niin Kiteen kansanopiston kuin myös Lieksan Kristillisen Opiston mahdollisuuksia järjestää kotoutumiskoulutusta ja lukutaitokoulutusta, vaikka niiden toiminta on ollut tuloksellista ja ne ovat voineet toteuttaa koulutuksen nimenomaisesti lähellä koulutusta tarvitsevia lisäten myös näiden ihmisten integroitumista lähiyhteisöön.

Tämän lain käsittelyn yhteydessä olemme tässä salissa kuulleet valitettavia puheenvuoroja, joissa ei ymmärretä sitä, että kotouttaminen vaatii resursseja — se vaatii sitä, että koulutukseen päästään. Se, että vaaditaan kielitaitoa, on hyvä asia, mutta jos kielikoulutusta ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2026 vp

ole tarjolla, niin on hyvin vaikea saada tuota opetusta, ja nyt tällä esityksellä edelleen heikennetään ihmisten pääsyä kotoutumiskoulutukseen ja kielikoulutukseen, mikä on varsin valitettavaa ja aivan väärä suunta siinä, miten meidän tulisi pystyä entistä paremmin integroimaan muualta muuttaneita tänne osaksi meidän yhteiskuntaamme.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.